

Secció de Geografia i Història

El diccionari Aguiló, a l'abast de tothom

L'explosió lexicogràfica que s'ha produït a Catalunya en els darrers anys constitueix, sens dubte, un bon símptoma. Com tota explosió, però, no és estrany que hagi provocat alguns problemes. Així, el rigor tècnic i filològic no ha acompanyat sempre la confecció dels diccionaris i, a més, l'usuari de la llengua s'ha trobat sovint desorientat. És per això per ara podria passar desapercebuda la nova publicació del diccionari Aguiló, eina lexicogràfica cabdal que l'editorial Alta Fulla està recuperant amorosament.

Marià Aguiló i Fuster (Ciutat de Mallorca, 1825-Barcelona, 1897) va ser una de les figures més sòlides de la Renaixença. Endut d'un entusiasme romàntic, va dedicar tota la vida a l'ideal de salvar i recuperar la llengua i la cultura catalanes, dedicació que li va fer guanyar el sobrenom d'*apòstol de la llengua*. Poeta, folklorista, bibliògraf, editor de textos, gramàtic i lexicògraf, la seva obra, considerada globalment, és, d'entre les obres globals dels renaixentistes, una de les poques que, passades pel garbell d'una crítica severa, conservarien avui una vigència independent de la seva significació en la nostra història lingüística i cultural. Germà Colon i Amadeu Soberanas han recordat recentment que les lletres i l'erudició catalanes li deuen molt, i que aquest deute encara no ha estat estudiat detingudament ni valorat com cal.

Marià Aguiló va mostrar des de molt jove la preocupació per depurar l'i-

dioma i reconstruir el català literari, i acabà concebut la idea de publicar un tresor complet de la llengua. Va buidar tot al llarg de la vida una immensa quantitat de textos medievals i moderns, i va esmerçar hores i hores en l'arregla de mots vius, obtinguts de la parla assaborida dels habitants de totes les comarques catalanes. Com a mostra d'aquesta tenacitat, s'explica que una vegada Antoni de Bofarull, antagonista d'Aguiló en la concepció de la fixació ortogràfica de la llengua i home de caràcter fort i enèrgic, li va deixar anar, per esporuguir-lo, tota una rastellera de fortes qualificacions. A l'última Aguiló li va dir que la hi repetís. Bofarull, com si fos un repte, la hi repetí marcant-ne cada síl·laba. Aguiló sols contestà: *No la sabia!*, i va prendre el llapis i la va apuntar a la seva llibreta, per al diccionari.

L'il·lustre escriptor mallorquí va morir sense haver publicat el seu inventari lexicogràfic. A les conclusions del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, celebrat el 1906, hom demanava urgentment l'edició del diccionari d'Aguiló. No va ser fins l'any 1914, però, que es va començar a editar. Els encarregats de l'edició, Pompeu Fabra i Manuel de Montoliu, de l'Institut d'Estudis Catalans, entitat editora, hagueren de fer d'alguna cosa més que de simples curadors.

Van abocar-se a la feixuga feina d'arranjar i ordenar totes les cèdules que havia deixat l'Aguiló, i van ocupar-se de la redac-

ció definitiva dels articles. Gràcies al seu esforç van aparèixer, entre el 1914 i el 1934, els vuit toms de l'obra, amb el títol de **Diccionari Aguiló** i subtítol de **Materials lexicogràfics revisats i publicats sota la cura de Pompeu Fabra i Manuel de Montoliu**.

El Diccionari Aguiló constitueix, juntament amb els diccionaris de Fabra, Alcover-Moll i Coromines, una de les empreses cabdals de la lexicografia catalana.

Era necessari que hom tingués a l'abast una obra que es va acabar de publicar fa més de cinquanta anys, i que solament era trobadissa en alguna biblioteca. L'editorial Alta Fulla ha tingut la iniciativa de satisfer aquesta necessitat, a través de la col·lecció *Documents de Filologia catalana* que dirigeix Joan Solà. Aquesta nova edició constarà de quatre

volums, cada un dels quals reproduirà en facsímil dos toms de la primera edició. Amb els dos primers volums que ja són al carrer, el lector català pot assaborir ja el que vol dir una edició pulcra, estètica i manejable. La publicació d'aquest diccionari és, indubtablement, un gran servei a la filologia catalana i als especialistes en lingüística i en lexicografia. Però no és exclusivament un servei als professionals d'aquests camps. Historiadors, folkloristes, antropòlegs, escriptors, professionals de l'ensenyament i usuaris de la llengua en general tenen des d'ara a l'abast no solament una utilíssima eina de treball, sinó un mitjà ideal per enriquir el seu cabal lèxic personal, un nou camí per encalçar i fruit la inesgotable bellesa dels mots.

JORDI GINEBRA

